ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Місячний Економічний Моніторинг України

№236, вересень 2024 року

Резюме

- За оцінкою ІЕД ВВП у серпні знизився на 2,1% дпр, порівняно зі зростанням на 4,4% дпр в липні, що відображає швидше завершення збирання ранніх культур у 2024 році.
- В серпні зменшились відключення електроенергії, що сприяло діяльності підприємств.
- «Нафтогаз» розпочав імпорт природного газу з ЄС, який зберігатиметься у режимі «митний склад» і використовуватиметься виключно за умови виникнення надзвичайних ситуацій і лише для потреб бізнесу.
- За рік роботи Українського морського коридору ним транспортовано 64,4 млн т вантажів.
- Експорт у серпні за даними митниці був 3,42 млрд дол. США, тоді як імпорт становив майже 5,9 млрд дол. США.
- В серпні доходи державного бюджету були рекордними: 448 млрд грн, що в 2,5 разів вище за показник серпня 2023 року через рекордну суму грантів у 228 млрд грн.
- Парламент ухвалив зміни до Держбюджету на 2024 рік, щоб збільшити фінансування оборони та безпеки.
- Досі фінально не узгоджено податкові зміни, які мають допомогти фінансувати вищі видатки на оборону. Основні дискусії точаться над доцільністю 50% ПнПП для банків.
- Уряд подав до парламенту проєкт Держбюджету на 2025 рік. Зовнішнє фінансування планується у сумі понад 38 млрд дол. США, але поки що не зрозуміло хто надасть таке фінансування.
- У серпні інфляція вчергове прискорилась до 7,5% дпр (до попереднього року) порівняно із 3,3% дпр у травні.
- Гривня із другої половини липня залишається у проміжку 41,0-41,5 грн за долар США.

Автори: Олександра Бетлій, Ірина Коссе, Віталій Кравчук

ВВП та реальний сектор: Волатильність через зміну часу збору врожаю

За оцінкою ІЕД ВВП у серпні знизився на 2,1% дпр, порівняно зі зростанням на 4,4% дпр в липні. Це відображає швидше завершення збирання ранніх культур у 2024 році, в результаті чого в липні валова додана вартість (ВДВ) в сільському господарстві стрімко зросла, але цього місяця відбулося різке зниження ВДВ в секторі.

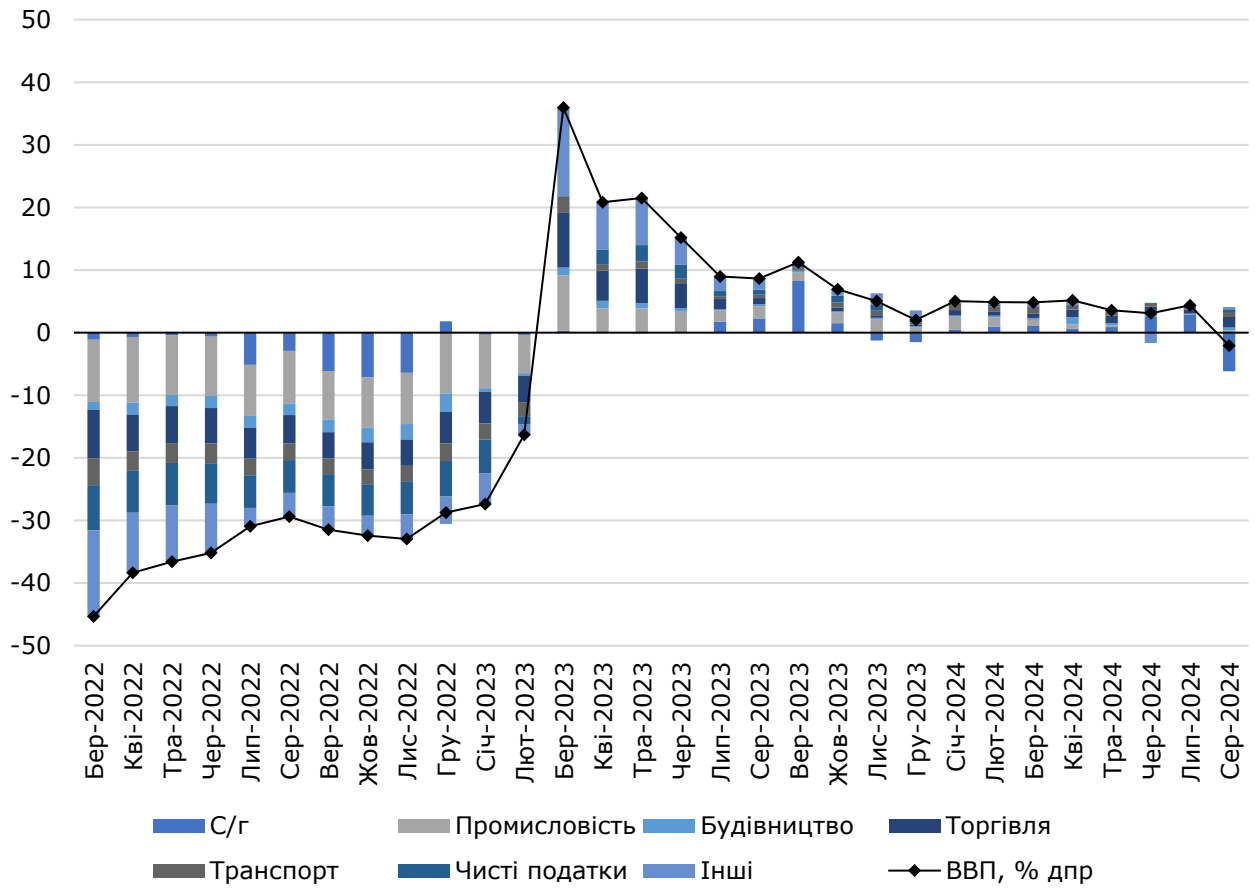
Додана вартість у сільському господарстві впала, за оцінкою ІЕД, на 23% дпр через те, що збирання пшениці та інших культур було швидшим, ніж у 2023 році. Відповідно, більшість ранніх культур було зібрано в липні, коли за оцінкою реальна ВДВ в секторі зросла на 27% дпр, залишивши менше врожаю для серпня цього року. Збирання кукурудзи та соняшнику також почалося раніше, проте це не змогло компенсувати зниження для інших культур. Урожайність залишилася нижчою за рекордний показник 2023 року. Тому в цілому, цього року врожай за оцінкою буде меншим за минулорічний. У тваринництві реальна ВДВ за оцінкою була близькою до минулорічної, оскільки скорочення поголів'я великої рогатої худоби та надоїв молока були компенсовані помірним зростанням в птахівництві та поголів'ї свиней.

За нашою оцінкою ситуація в інших секторах суттєво не змінилась. Зростання ВДВ в переробній промисловості в серпні прискорилося, за оцінкою ІЕД, до 4,8% дпр порівняно з 3,4% дпр в липні. Надалі зростали харчова промисловість, машинобудування та металургія. Цьому сприяла краща ситуація з доступом до електроенергії, що також відображають відповіді респондентів в щомісячному опитуванні бізнесу, яке проводить ІЕД. Завершення ремонтів на атомних станціях зменшило дефіцит електроенергії до нових атак у кінці серпня. Хоча постачання електроенергії було більш стабільним у серпні, за оцінкою реальна ВДВ в галузі була нижчою за показник серпня 2023 року.

Виробництво у видобувній промисловості збільшилося приблизно на 1% дпр. Збільшення видобутку газу компенсувало зниження видобутку вугілля та залізної руди.

Бізнес залишається оптимістичним щодо зростання виробництва, продажів та експорту в найближчій перспективі. Водночас рівень невизначеності залишається високим.

Рисунок 1: Внески до реального ВВП, в.п.

Джерело: оцінка ІЕД

Стрімке зростання заробітних плат та вже тривала повномасштабна війна сприяють збільшенню споживання (частково через відкладене споживання), в результаті чого надалі стрімко зростають обороти роздрібної торгівлі. Водночас оптова торгівля, хоча і зростає, але дуже помірними темпами. Тому за нашою оцінкою зростання реальної ВДВ в торгівлі за оцінкою становить 7% дпр, що близько до показника липня.

На показник зростання ВДВ в транспорті впливало кілька ключових чинників. «Укрзалізниця» прозвітувала про зростання перевезень на 15% дпр. Цьому сприяло і те, що у серпні 2023 року був фактично відсутній експорт з морських портів Одеси, який зараз активно продовжує працювати. Однак на експорт з Дунайських портів негативно впливало низьководдя.

Енергетика: Україна готується до зими

Електроенергія. В серпні відновилися російські атаки на енергосистему України, тому ситуація із енергозабезпеченням залишається крихкою. Внаслідок атак 26 серпня було знеструмлено і відключено від мережі блоки № 1, 3, 4 Рівненської АЕС, а також знижено потужність Південноукраїнської АЕС.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль заявив, що готовність захисних споруд на об'єктах «Укренерго» перевищує 85%. Також він зазначив, що за умов відсутності нових атак на енергетичну інфраструктуру є можливість пройти зиму без відключень світла, але відсутність атак є малоймовірною. Загалом уряд виділив на облаштування пасивного захисту енергетичних об'єктів 10 млрд грн, ще понад 5 млрд грн виділила компанія «Укренерго». Компанія «ДТЕК Енерго» за січень-серпень інвестувала понад 2,1 млрд грн із запланованих 3,9 млрд грн у ремонти та відновлення ТЕС.

В серпні Україна продовжила скорочувати імпорт електроенергії – він впав на 45% у порівнянні з липнем до 461 тис. МВт-год, експорт електроенергії був відсутній. Найбільшу частку у структурі імпорту і надалі займає Угорщина – 44%, на другому місці – Словаччина (25%), на третьому – Румунія (17%), решта – Польща та Молдова. Аварійну допомогу в серпні Україна залучала щонайменше сім днів з Польщі та Словаччини.

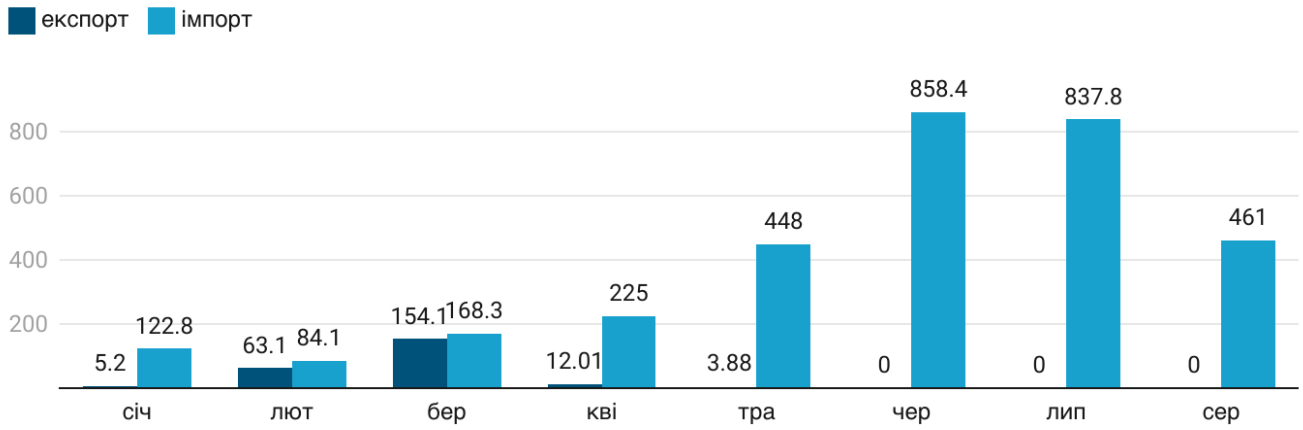
Аналітики зазначають, що в кінці серпня імпорт електроенергії впав через високі ціни в європейських країнах, викликані дефіцитом, який там утворився на фоні спеки та ремонтів на енергоблоках АЕС в регіоні Південно-Східної Європи. Крім того, пошкодження підстанцій «Укренерго» в багатьох регіонах внаслідок обстрілу 26 серпня не давало змоги фізично доставити електроенергію промисловим споживачам, і їх обмежували навіть за умови імпорту.

З кінця липня, коли набули чинності Закони про скасування мит та ПДВ на імпорт деяких видів енергетичного обладнання, до початку вересня в Україну завезли акумуляторів, генераторів та іншого обладнання на 7 млрд грн. Акумуляторів різних типів було ввезено 120 тисяч, генераторів – 1800. Через пільги уряд намагається стимулювати населення та бізнес забезпечувати себе альтернативними джерелами живлення перед зимою. Митні пільги діятимуть до закінчення воєнного стану або до 1 січня 2026 року.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), спростила процедуру встановлення генеруючих установок. Були скорочені терміни опрацювання запиту на звільнення від виконання окремих вимог Кодексу систем передачі як операторами систем, так і НКРЕКП, зняті вимоги проведення аналізу витрат та вигод тощо. Це рішення має спростити та пришвидшити процедуру встановлення газотурбінних, газопоршневих, когенераційних та інших генеруючих установок як нових, так і таких, що були у використанні.

«Укренерго» провів в серпні перші аукціони закупівлі на п'ятирічні контракти з надання допоміжних послуг балансування енергосистеми. В середньому було придбано 240 МВт резервів на послугу завантаження системи, що складає більше 41% від виставленої на аукціон потреби. Також закуплено в кожній годині, в середньому, близько 260 МВт послуг із завантаження та розвантаження (накопичення енергії) - 62% від потреби. Також «Укренерго» закупило послуги з підтримки частоти від систем збереження енергії на 99 МВт.

Рисунок 2: Експорт та імпорт електроенергії у 2024 році, тис. МВт-год

Джерело: Energy Map

Газ. «Нафтогаз» розпочав імпорт природного газу з ЄС, який зберігатиметься у режимі «митний склад» і використовуватиметься виключно за умови виникнення надзвичайних ситуацій і лише для потреб бізнесу. Перші постачання відбудуться у вересні 2024 року. Весь резервний запас придбають за рахунок кредитних коштів ЄБРР – 200 млн євро.

Нафта. Підписаний Президентом закон про підвищення акцизного податку на пальне передбачає поступове підвищення акцизного податку на бензин, дизель та автогаз до мінімального рівня, встановленого в Європейському Союзі. Зокрема, з 1 вересня 2024 року по 1 січня 2025 року ставка акцизу на бензин повинна становити 242,6 євро за 1000 літрів, на дизель 177,6 євро, а на газ — 148 євро. Вона збільшуватиметься кожного року і у 2028 році має становити 359 євро за 1000 літрів для бензину, 330 євро – для дизелю та 250 євро – для газу.

Транспорт: падіння обсягів перевезень залізницею зупинилося

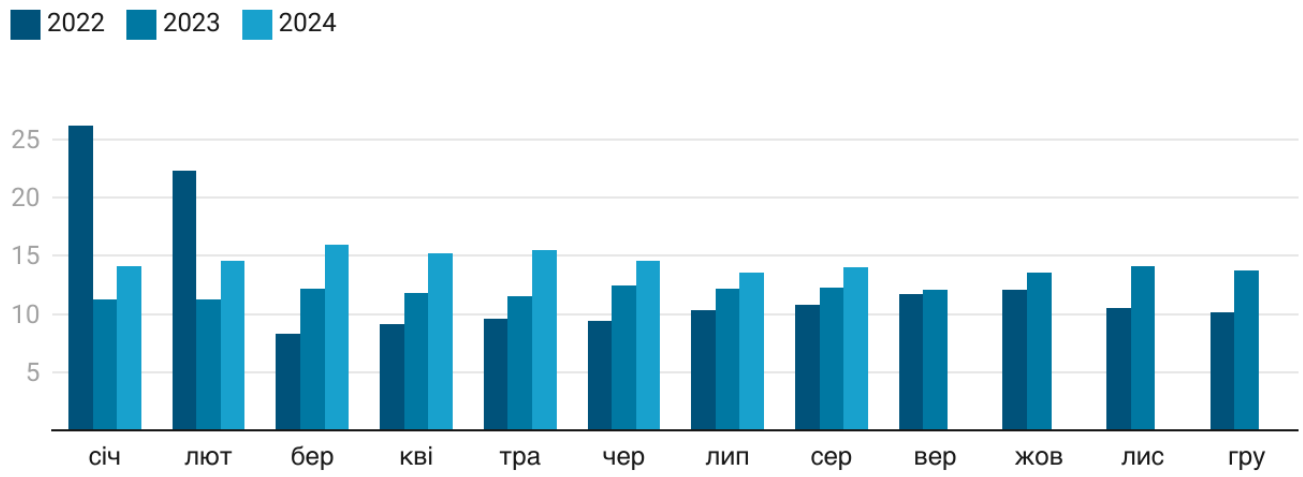
Морський транспорт. За рік роботи Українського морського коридору ним транспортовано 64,4 млн т вантажів, з них зернових 43,5 млн т. Найбільше вантажів обробив порт Південний - 27,6 млн т. Другий показник серед портів Великої Одеси у Чорноморська — 21,6 млн т. В порту Одеса за цей час було оброблено загалом 15,2 млн т вантажів. Цей порт є лідером по перевалці агропродукції. Всього в серпні морські порти перевалили 6,8 млн тонн вантажів, що на 8% більше, ніж в липні. З них 4 млн т становила агропродукція.

Відновлюються морські контейнерні перевезення. Так, Чорноморський рибний порт з початку квітня прийняв вже 46 контейнеровозів і обробив 35 тисяч TEU.

Водночас навантаження на дунайські порти падає, і Українське Дунайське пароплавство для скорочення витрат переходить на 6-годинний робочий день. Підприємство також призупинило всі інвестиційні проєкти, окрім модернізації. Роботу на Дунаї ускладнює також аномальна спека, через яку обмілів Середній Дунай.

Залізничний транспорт. «Укрзалізниця» перевезла в серпні 14,2 млн т вантажів, що на 4% більше, ніж в липні, та на 14% більше, ніж в серпні 2023 року. Експортні перевезення до західного кордону в серпні склали 2,8 млн т, скоротившись на 2% дпм. Перевезення в напрямку морських портів становили 4 млн т (зростання на 6,5% дпм). Найбільше було перевезено до портів та кордону зерна та борошна (2,6 млн т), руд (2,32 млн т) та чорних металів (0,57 млн т).

Рисунок 3: Перевезення вантажів залізницею, млн т

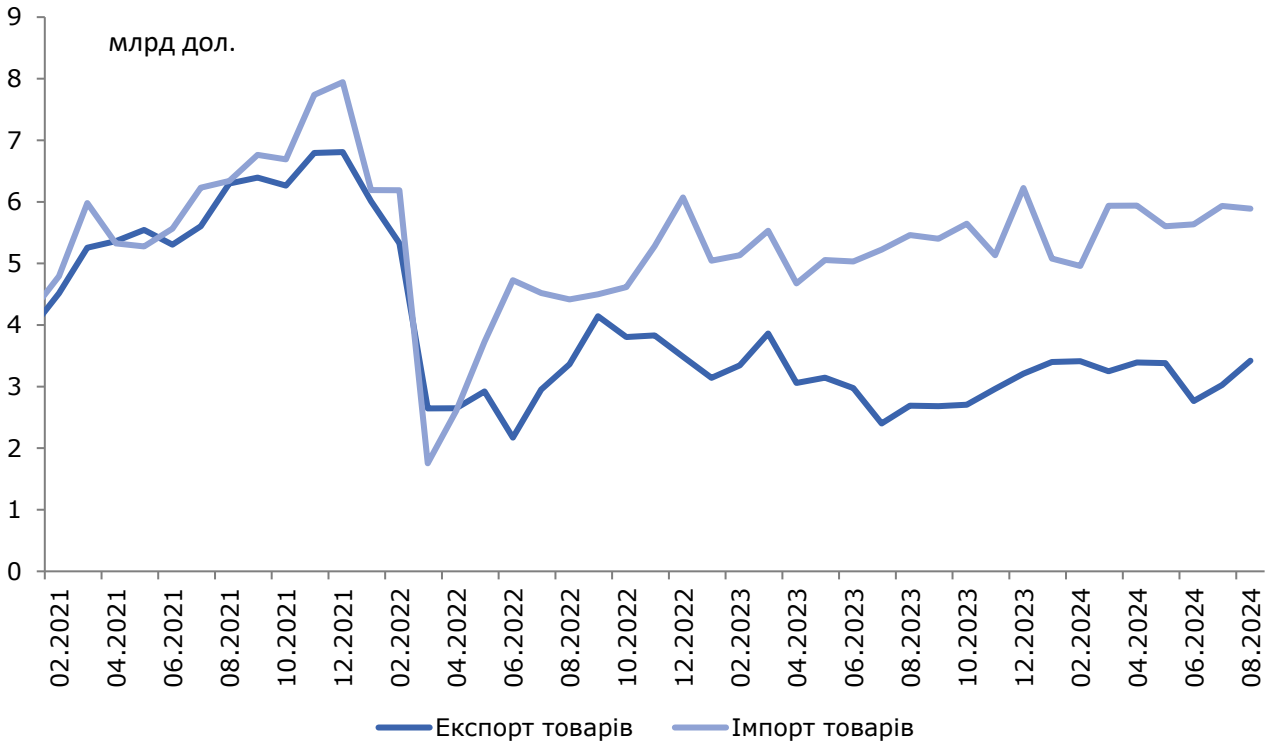

Джерело: «Укрзалізниця»

Зовнішня торгівля: Експорт повернувся до рівня 3,4 млрд дол. США

Експорт у серпні за даними митниці був 3,42 млрд дол. США і, таким чином, повернувся до рівня, близького 3,4 млрд дол., який спостерігався у січні-травні цього року. Надійніше постачання електроенергії у серпні могло зіграти свою роль. Втім, Державна митна служба також підвищила свою оцінку експорту у січні-липні цього року з 22,7 млрд дол. до 24,2 млрд дол. Наразі невідомо, чи цей перегляд буде відображено в офіційній статистиці торгівлі, але він може відображати зміни у методології звітності Держмитслужби. Експорт агропродукції сягнув 1,91 млрд дол. у серпні: це найвищий показник за три літні місяці, але нижчий за 2,16 млрд дол. в середньому у січні-травні. Експорт пшениці та ріпаку, збирання яких завершилось на початку серпня, зростав, а експорт кукурудзи та соняшникової олії (збирання кукурудзи і соняшника почалось в кінці серпня) далі падав в міру зменшення запасів минулого року.

Рисунок 4: Торгівля товарами України, 2021-2024, млрд дол. США

Джерело: Державна митна служба України

Експорт продукції металургії склав 438 млн дол. у серпні: це найкращий результат цього року. Експорт труб та прокату зріс частково внаслідок зменшення експорту напівфабрикатів зі сталі. Після перегляду показників експорту найбільше зріс експорт інших видів продукції, насамперед промислових виробів та продукції машинобудування (в тому числі кабелів, меблів, нагрівальних приладів), тобто для тих видів товарів, де поширене використання давальницької сировини. У серпні експорт залишався близьким до переглянутих показників січня-липня.

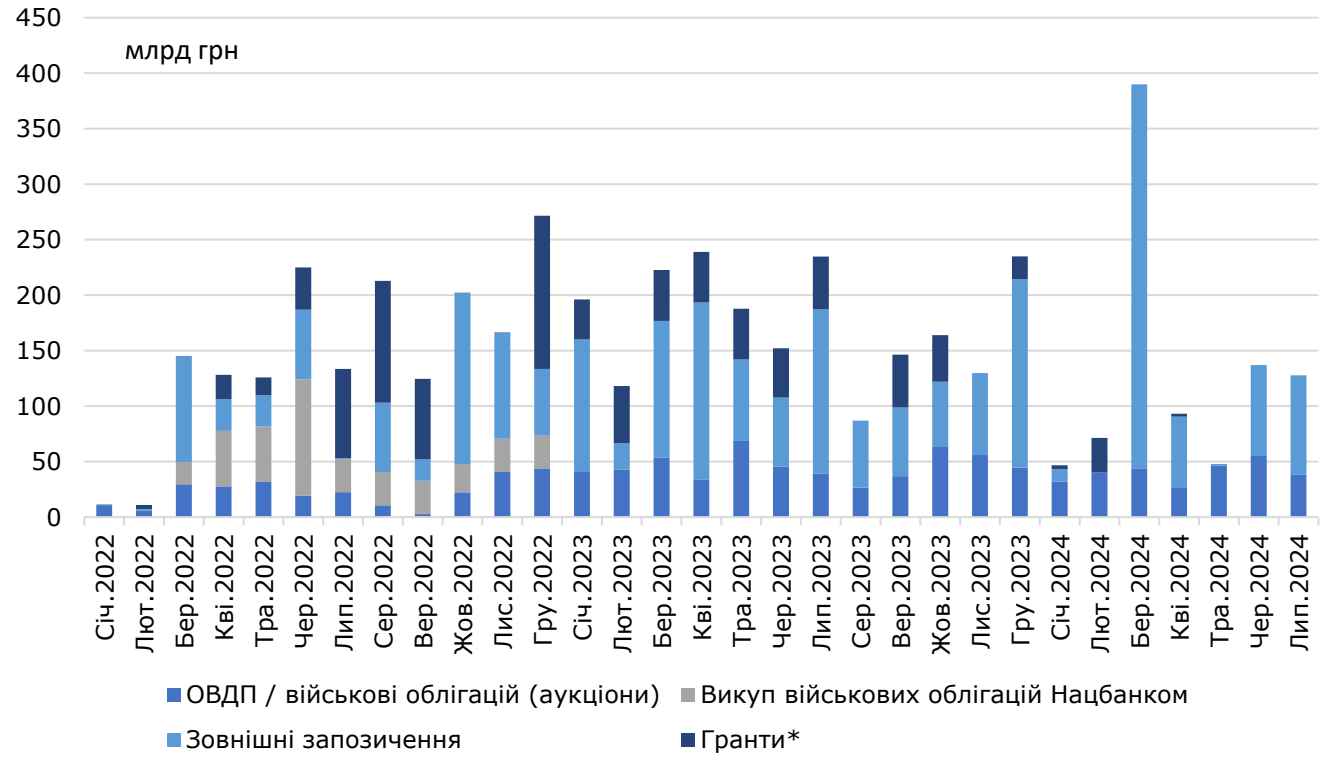
Імпорт у серпні незначно зменшився до 5,89 млрд дол. порівняно з 5,93 млрд дол. у липні, але залишився на високому рівні. Зокрема високим залишився імпорт машин та обладнання. Завдяки новим пільгам та високим потребам надалі зростав імпорт генераторів та акумуляторів, попри ліпше постачання електроенергії у серпні. Через підвищення акцизу з 1 вересня також зріс імпорт бензину в серпні: компанії намагались завести пальне за старими ставками. Водночас дещо зменшився імпорт хімічних продуктів, в тому числі ліків та харчових продуктів.

Фіскальна політика: Податкові зміни все ще не ухвалено

Виконання бюджету: В серпні доходи державного бюджету були рекордними: 448 млрд грн, що в 2,5 раза вище за показник серпня 2023 року через рекордну суму грантів у 228 млрд грн. Так, від США надійшло 3,9 млрд дол. США, це половина бюджетної підтримки, ухваленої у травні (друга половина, найімовірніше, надійде до кінця 2024 року). Також ЄС надали грант у сумі 1,5 млрд євро в межах бюджетної підтримки за Механізмом для України (Ukraine Facility). В межах цього Механізму надійшло 2,7 млрд євро пільгової позики (відсоткова ставка покривається Євросоюзом) завдяки виконанню Україною всіх кроків, що були передбачені в ухваленому урядом Плані України на другий квартал цього року.

В серпні доходи без грантів зросли на 23,9% дпр. Зокрема, надходження від податку на прибуток підприємств зросли на 36,6% дпр через вищу сплату податку банками (через вищі доходи, а також вищу ставку податку – 25% замість 18% загальної ставки). Зростання споживання пояснює вищі доходи від ПДВ (як внутрішнього, так і імпортного) на 17% дпр. При цьому відшкодування ПДВ у сумі 12,2 млрд грн були на 36% вищими за минулорічний показник.

Рисунок 5: Фінансування та гранти, які надійшли в державний бюджет, млрд грн

Примітка: * гранти є частиною доходів бюджету, які обліковуються за кодом 42000000 «Офіційні трансферти від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ».
Джерело: Мінфін

В цілому, доходи, які адмініструє Державна податкова служба (ДПС), було перевиконано на 5,2% від плану, тоді як Державна митна служба (ДМС) зібрала 92,2% від плану податкових надходжень у своїй сфері відповідальності. Водночас за вісім місяців цього року як ДПС, так і ДМС перевиконали план за доходами: відповідно на 10% (або на 63,3 млрд грн) та 3,3% (на 12 млрд грн).

В серпні видатки державного бюджету були також рекордними у сумі 361 млрд грн, а баланс бюджету був профіцитним. Все ж, видатки протягом восьми місяців 2024 року були суттєво недовиконані. Це стало наслідком як проблем зі плануванням, так і потребою економити кошти на фінансуванні непріоритетних видатків. Фінансування відбудови та відновлення залишалось нижчим за показники 2023 року.

Запозичення на внутрішньому ринку в серпні були низькими (лише 27,7 млрд грн), а Мінфін намагався не підвищувати ставки. В цілому, у серпні залучене фінансування від розміщення ОВДП було меншим за погашення та сплачені відсотки за внутрішнім боргом. Водночас вже на початку вересня запозичення на внутрішньому ринку зросли: протягом двох аукціонів вересня розміщення ОВДП становили 40,8 млрд грн, зокрема завдяки випуску валютних паперів. Ще однією причиною успіху було те, що банки отримали значні кошти від погашення раніше випущених ОВДП. Однак третій аукціон вересня вже не був таким успішним і приніс уряду лише 13,8 млрд грн, що вище за середні показники всіх попередніх місяців, але менше за потребу для виконання ймовірного плану до кінця року після очікуваного перегляду.

Зміни: Після численних дискусій парламент підготував та ухвалив власну версію законопроєкту про зміни держбюджету на 2024 рік. Як і планували раніше, видатки мають зрости на майже 500 млрд грн, з яких дещо більше за 370 млрд грн на програми Міністерства оборони, а ще близько 110 млрд – на структури Міністерства внутрішніх справ. При цьому, змінилось бачення щодо фінансування такого підвищення видатків. Частина з цього – це скорочення інших витрат. Зокрема, 115 млрд грн становить економія на погашення та обслуговування зовнішнього боргу завдяки успішній реструктуризації державного боргу.

Планові надходження зросли завдяки врахуванню вже перевиконаних доходів, а також 30 млрд грн від запланованих податкових змін та ухваленого рішення про підвищення ставки акцизу на пальне вже з вересня 2024 року. Однак дуже важливим джерелом фінансування більших видатків мають стати розміщення ОВДП: чисті залучення у сумі 216 млрд грн. Це дуже амбітна сума, що свідчить, що щотижня розміщення ОВДП має приносити близько 20 млрд грн до кінця року.

17 вересня депутати нарешті проголосували за основу зміни до Податкового кодексу, покликані сприяти збільшенню податкових надходжень. Хоча раніше передбачалось, що відповідні зміни мають принести в бюджет додатково 140 млрд грн у 2024 році та 340 млрд грн у 2025 році, проголосовані зміни можуть допомогти отримати у 2024 році лише 58 млрд грн цього року та 137 млрд грн у наступному. З передбачених змін залишилось підвищення військового збору до 5% з найманих працівників та запровадження військового збору для ФОП на спрощеній системі оподаткування і 25% ПнПП для фінустанов. Після палких дискусій депутати таки проголосували про ставку у 50% ПнПП для комерційних банків. При цьому, поки що уряд та депутати відмовились від ідеї підвищити ставку ПДВ на кілька відсоткових пунктів, що пропонували ряд експертів включно з ІЕД. Отже, фінансування видатків до кінця 2024 року залишається ризиковим, а йдеться саме про оборонні та безпекові видатки.

Держбюджет-2025: 13 вересня уряд схвалив проєкт Державного бюджету на 2025 рік. Бюджетні показники ґрунтуються на ухваленому Урядом макроекономічному прогнозі, який передбачає, що у 2025 році реальний ВВП зросте на 2,7%, а номінальний становитиме 8466 млрд грн, що досить близько до прогнозу ІЕД. При цьому інфляція, за прогнозом, пришвидшиться до 9,5% дпр в грудні 2025 року, а обмінний курс девальвує з 40,8 грн/дол. США до 45,0 грн/дол. США: у прогнозі ІЕД інфляція, як і девальвація, очікуються дещо повільнішими.

Доходи державного бюджету передбачено у сумі 2336 млрд грн, що на 22% вище за переглянутий показник на 2024 рік. Вони зростуть з 25,5% ВВП до 27,6% ВВП через заплановані податкові зміни та зростання планового трансферту прибутків НБУ до держбюджету до 63,9 млрд грн (38,6 млрд грн по факту у 2024 році).

Таблиця: Основні макроекономічні показники

Назва	2023	2024		2025
	Звіт	Постанова КМУ від 15.12.2023 № 1315	Очікуване Мінекономіки (станом на 28.06.2024)	Постанова КМУ від 28.06.2024 № 780
Валовий внутрішній продукт:				
номінальний, млрд грн	6 537,8	7 643,0	7 484,7	8 466,3
реальна зміна, % дпр	5,3	4,6	3,5	2,7
Індекс споживчих цін, % грудень, дпр	5,1	8,5	5,4	9,7
Сальдо торговельного балансу, млрд дол. США	-37,7	-40,2	-41,0	-40,7
Експорт товарів та послуг, млрд дол. США	51,1	56,3	53,5	57,2
Імпорт товарів та послуг, млрд дол. США	88,8	96,4	94,4	97,9

Джерело: Пояснювальна записка до проєкту Держбюджету на 2024 рік

Видатки державного бюджету заплановано у сумі 3999 млрд грн, що лише на 6,8% вище за переглянутий на 2024 рік показник. При цьому, видатки на програми Міноборони зростуть лише на 2% порівняно з показником, який проголосували 17 вересня.

Фінансування програм Мінсоцполітики скоротиться на 8,9% передусім через нижчий запланований трансферт Пенсійному фонду. Для цього уряд передбачає відновлення обов'язкової сплати ЄСВ всіма ФОП, а також передачу коштів, які перебувають на рахунках Ощадбанку, для виплати пенсій, які не було здійснено.

Стрімко зростають видатки на фінансування програм Міністерства розвитку громад та територій (як прямих, так і загальнодержавних). Зокрема, частково відновлюється фінансування Дорожнього фонду (на який спрямовують частину доходів від акцизів на пальне). Також передбачено фінансування на програми відновлення, розвитку муніципального транспорту, відбудови житла та інфраструктури.

Дефіцит державного бюджету передбачено у сумі 1640 млрд грн або 19,3% ВВП. Його буде профінансовано передусім коштом зовнішніх запозичень. І хоча зовнішні позики очікуються у сумі 38,8 млрд дол. США, на сьогодні відсутнє підтвердження принаймні по половині цієї суми. Ймовірно, уряд розраховує на отримання великої частини коштів з ухваленого «Групою семи» пакету у 50 млрд дол. США від російських активів, але це рішення зараз застрягло. Натомість ЄС розглядає можливість надати Україні аналогічний пакет сумою у 20-40 млрд євро поки без участі США. Заплановане розміщення ОВДП перевищує погашення лише на 17 млрд грн, що менше, ніж відсотки за вже випущеними паперами.

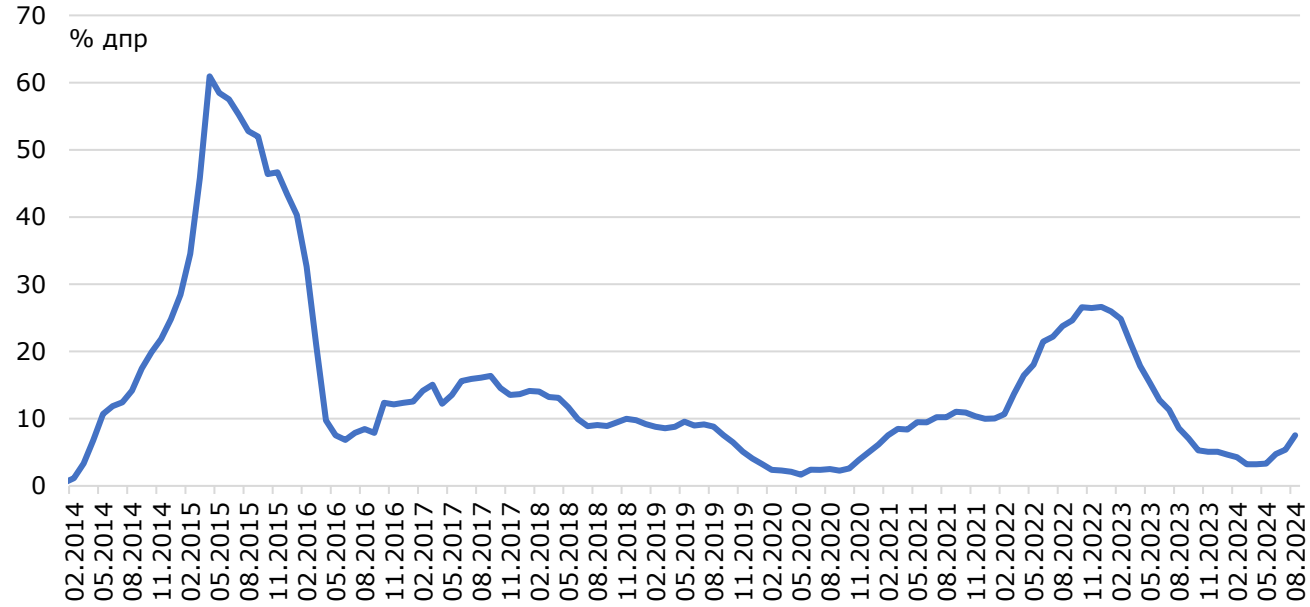
Бюджетні параметри можуть ще змінитись до другого читання, оскільки прогноз може бути оновлено, а остаточна версія змін до податків наразі не прийнята. На сьогодні уряд та МВФ вже досягли домовленості на рівні експертів про п'ятий перегляд Програми, але рішення Ради директорів МВФ очікується в середині жовтня. Рішення МВФ може залежати від дій Уряду та Верховної Ради щодо бюджету.

Інфляція: Споживча інфляція вчергове прискорилась у серпні

У серпні інфляція вчергове прискорилась до 7,5% дпр порівняно із 3,3% дпр у травні. Тут, ймовірно, надалі грало роль зростання витрат виробників та підприємств торгівлі на імпорт, електроенергію та оплату праці (середня зарплата зросла на понад 22% дпр у II кв. 2024 року) та поступове відновлення споживчого попиту після обвалу у 2022 році. Втім, свою роль зіграли й несприятливі погодні умови: через нестачу дощу ціни на ряд овочів різко зросли порівняно з попереднім роком: за даними Держстату середня ціна капусти зросла майже втричі, а картоплі на понад 50%.

У місячному виразі у серпні ціни зросли на 0,6% дпм, хоча звичайно у серпні вони знижуються через сезонне падіння цін на овочі, фрукти та одяг. Втім, через поганий урожай на частину овочів, зокрема різке здорожчання капусти, овочі в середньому подорожчали на 5% дпм замість типового подешевшання на 10-20% дпм. Хоча сезонне зниження цін на фрукти та одяг відбулось, ймовірно, через зростання витрат, зросли ціни на широкий набір товарів та послуг. За виключенням зміни цін на овочі, фрукти та одяг, ціни в середньому зросли на 0,8% дпм.

Рисунок 6: Інфляція споживчих цін

Джерело: Держстат

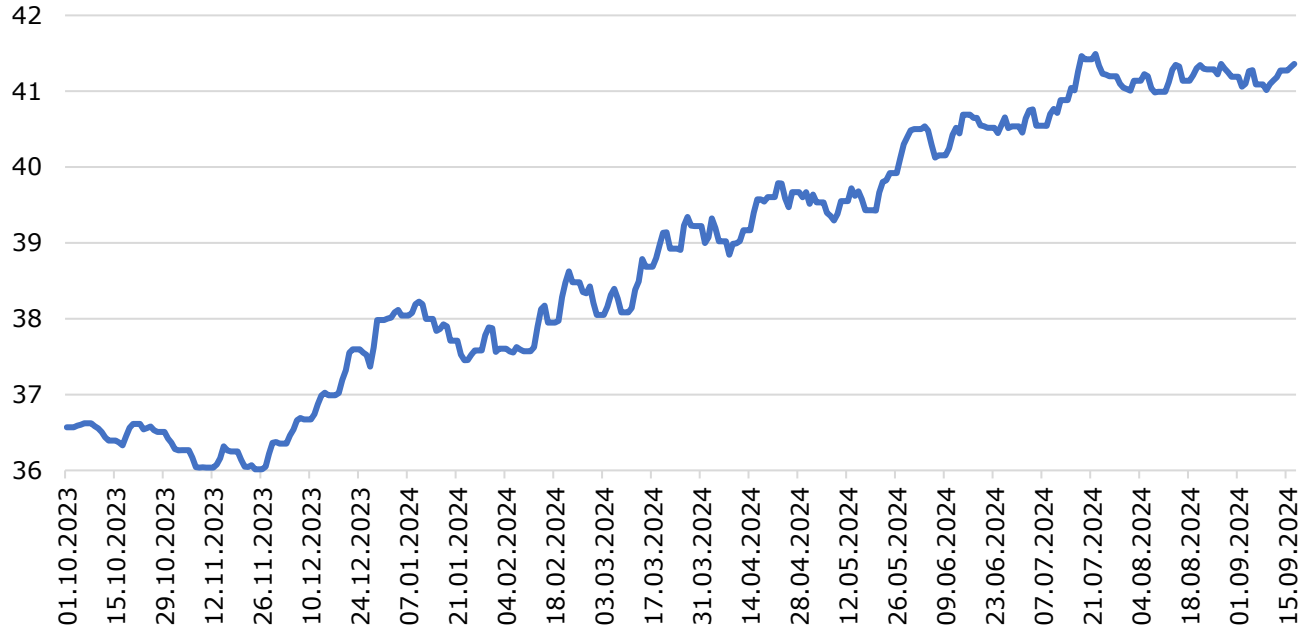
Обмінний курс та монетарна політика: Рада НБУ підтвердила чинний напрям монетарної політики НБУ

Монетарна політика. Рада НБУ схвалила нові Основні засади грошово-кредитної політики, які визначають напрям монетарної політики НБУ. Рада підтвердила рішення керівництва НБУ щодо відходу від фіксованого обмінного курсу та переходу до «гнучкого» інфляційного таргетування, яке враховує воєнний стан економіки. Ціль інфляції підтвердили на рівні 5%, але із врахуванням можливих більших відхилень від цілі через війну та необхідність обмежувати коливання обмінного курсу гривні. Також визнали необхідність утримувати відсоткові ставки у гривні на порівняно високому рівні для обмеження попиту на іноземну валюту.

Обмінний курс. Гривня із другої половини липня залишається у проміжку 41,0-41,5 грн за долар США. Втім, для балансування попиту та пропозиції на валюту НБУ надалі витрачає значну частку надходжень уряду в іноземній валюті. Інтервенції НБУ склали 2,8 млрд за чотири тижні, що закінчились 16 вересня. Це відповідає середньому рівню витрат НБУ влітку, але вище, ніж у попередні місяці. У зовнішній торгівлі зберігався значний дефіцит, а чистий попит на готівкову валюту, хоч і дещо знизився, залишився доволі високим.

Міжнародні резерви НБУ зросли до 42,3 млрд дол. на кінець серпня та повернулись до травневого рівня після надходження чергового траншу від ЄС за Ukraine Facility та коштів від США через Світовий банк на загальну суму у 8,5 млрд дол. При цьому було витрачено 1,1 млрд дол. на обслуговування зовнішнього боргу і 2,7 млрд дол. на інтервенції НБУ. Залучення уряду (у липні насамперед від МВФ та валютних ОВДП) були меншими, ніж витрати на обслуговування боргу (офіційним кредиторам та за ОВДП) та витрати на інтервенції НБУ. За оцінкою НБУ резерви зараз можуть профінансувати 5,4 місяця імпорту.

Рисунок 7: Офіційний курс гривні до долара США (грн за дол. США)

Примітка: Зауважимо, що значення обмінного курсу на рисунку починаються з 36 грн за дол. США.
Джерело: НБУ

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
E-mail: institute@ier.kyiv.ua
http://www.ier.com.ua

Застереження

Ця публікація була підготовлена Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю Інституту економічних досліджень і політичних консультацій і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу. МЕМУ має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.